

Mellitum episcopum, rem ut est gesta edoce illum. Ipse adveniens signa consecrationis chrismate illis parietibus poterit videre, in his jam suo non indigemus labore. Verum cætera, id est, missas et ministerium perficiat episcopale, ad testimonium ergo visionis tuæ et allocutionis nostræ retia projicies in flumine, cedetque tibi nostro interventu prospere. De captis piscibus unum illi præsentabis mea ex parte, ut scilicet et de relatis tibi credat et quæ a me illi dixeris exsequens perficiat, tametsi credo quia jam illi nostra actionis aliquid cœlitus sit ostensum, ut tuum certius confirmetur alloquium. Te etiam commoneo ne in Dominica nocte vel die amplius velis piscari cedetque in prosperum tibi, tuæque prosperitati futuræ, proficietisque plurimum in piscatoria arte. » Erat enim nox Dominica cum hic piscator visione et allocutione usus est apostolica (1). His dictis, apostolus ejus visibus subtrahitur, cœloque receptus piscatori relicto in captura copiosissime, ut promiserat, auxiliatur. Expansis enim retibus in flumine tantam piscium, quos salmones nuncupant, copiam traxit in littore, ut vix retia captis possent sufficere. Credulus piscator apostolicæ largitati facto die adest pueritiæ præsulis designati, novoque modo dictis illum salutatur, beati Petri et

(1) Nomen piscatoris secundum quosdam *Edricus*.

A jussa dicens munus pariter exponit quod miscrat illi. Assurgit episcopus devotissime gratiasque Deo et apostolo agens lætabatur se memorari et munerari a tanto cœlorum principe. Ingrediens autem ecclesiam ubi oravit diligentius, circumiens et intuens parietes sacro signatos invenit chrismate et signa defixarum candelarum apparentia in pariete. Excitatus ergo omnibus, undique a plateis et vicis, a civitate occurritur et oppidis, devotisque adsunt animis missarum celebrationi Deo electi præsulis, habitoque sermone de re gesta et de reliquis animarum profectibus suscitantur quamplures ad lætabundos piæ compunctionis gemitus, gratiasque Deo et apostolo suo agentes, cum festivo gaudio propriis remittuntur quisque mansionibus. Consecrata ecclesia, ut nova Dei sponsa, novum nomen obtinuit, vetusque nomen Thornege, id est *spinæ insula*, amisit et, a civitatis situ, *Occidentale Monasterium* nomen cepit. Acta sunt hæc regis Cantuariæ Ethelberti tempore, quo totius carnis viam ingresso, multisque negligentibus habita est eadem ecclesia, utpote non adeo magna, usque ad regnum regis Offæ, regis Orientalium Saxonum. Illic itaque diligentius colens apostoli memoriam, opere ampliavit ecclesiam.

ANNO DOMINI MCI

AMATUS

BURDEGALENSIS ARCHIEPISCOPUS

NOTITIA

(*Gall. Christ.* nov. tom. II, pag. 806)

Amatus, antequam sedem hanc metropolitanam conscenderet, magnam famam comparaverat in exigua licet sede Ellorensi; nam Gregorius papa VII eum dignum judicaverat cui vices suas in Gallia et Hispania committeret, quemque consiliorum sane maximorum participem et adiutorem sibi adscisceret. Utque pontifex cujus minister erat, magna moliebatur, et ad ea exsequenda magnos assumpserat animos, ita legatus ejus Amatus magnanimitate et audacia præstabat; fulminibus Ecclesiæ, quorum arbiter erat, usus, ad reverentiam quam sibi debitam existimabat, exigendam. Id maxime patuit in concilio Exoldunensi, in quo a communione abscidit

C S. Martini Turonensis canonicos, quod recusassent eum solenni pompa excipere, freti nonnullis privilegiis quibus præter Apostolicum, et regem, et Turonensem archiepiscopum semel in vita sua, neminem ad processionis susceptionem mittebant. Rem gestam narrat Urbanus II, apud Baronium, an. 1096: « Et quia filius noster Amatus Burdegalensis archiepiscopus, unus erat de legatis Romanæ Ecclesiæ, a Gregorio VII, prædecessore nostro, in Galliam destinatus, non ab hac ecclesia processionis solemnitate susceptus; unde etiam graviter contra eos clericos commotus, in Exoldunensi concilio eos excommunicatione perfoderat: eum in concordiam et

pacem eorum reformavimus. Neque eos ad ullam satisfactionem, quia auctoritate pollente se munierant, compulimus, neque qualibet pro tali excessu absolute purgandos censuimus. » Hic legimus Amatum fuisse « destinatum » in Galliam a Gregorio VII, et quidem missus est ab urbe Roma; conjicitque vir doctissimus Stephanus Baluzius in præfatione ad secundum tomum Miscellaneorum, eum esse Amatum illum monachum Casinensem cujus meminit Petrus diaconus in lib. De viris illustribus Casinensibus, cap. 20, quemque dicit sub Greg. VII fuisse episcopum, dissimulato tamen ejus sedis episcopalis nomine. Aliunde idem vir doctus probat eum fuisse monachum. Amatus creatus est archiepiscopus in concilio Burdigalensi cui præerat, an. 1088, die 4 Novembris, uti legitur in Chronico Malleacensi. Concilium hoc Burdigalense dictum, quod esset provinciæ Burdigalensis, videtur celebratum apud Santoras; id enim forte significant verba hæc Ademari Engolismensis episcopi, in litteris quibus quædam largitur monasterio Sancti Maxentii, ex ejusdem loci tabula: « Ego Ademarum Dei gratia Engolismæ sedis episcopus, sui Santoras ad synodum, in quo [qua] ab omnibus nobis Amatus Burdigalæ civitatis archiepiscopus electus est, ubi nobis satis convenienter abbas Adam S. Adjutoris Maxentii servivit et honoravit. »

Amatus, factus archiepiscopus, majori auctoritate, minorique invidia perrexit legatione sedis apostolicæ fungi. Quæ vero gesserit ut legatus extra suam provinciam litteris mandare nostri non est instituti; sed quæ fecit ut archiepiscopus breviter sunt referenda.

Anno 1090 confirmavit monasterio Silvæmajoris, omnes ecclesias quas Goscelinus, ejus antecessor, huic dederat cœnobio, sanctitate tum celeberrimo; cujus confirmationis testis et particeps fuit Petrus decanus et archidiaconus S. Andreae. Eidem sacro loco dedit ecclesiolam S. Lupi Inter-duo-maria, et sanctuaria quæ ad illam pertinebant.

Anno 1093 Burdigalæ concilium habuit, ex Chronico Malleacensi. Nomina præsulum qui adfuerunt, nobis suppeditat chartarium S. Petri de Regula, quidve gestum sit in hoc cœtu, docet; nempe Otgerium de Landrone Regulæ priorem, Bernardum Aquensem episcopum *proclamasse* et compellasse pro restitutione cellæ S. Caprasii de Pontonis in pago Ausciensi super Adurcium, quam sibi vindicaret episcopus; sed eam restituendam esse concilii Patres judicarunt. Huic judicio subscribere post Amatum Willelmus Bernardus Ausciensis archiepiscopus, Simon Aginnensis episcopus, Rainaldus Petragoricensis, Ademarum Engolismensis, Hodo Bigoræ, Bertrandus Convennarum, Petrus Adurensis, Stephanus Vasatensis, et Bernardus ipse Aquensis.

Anno 1095 sedit in concilio Claromontano sub Urbano II, in quo pro recuperanda terra sancta bellum sacrum decretum est. Eodem anno adfuit Lemovicis consecrationi ecclesiarum S. Martialis et

A S. Stephani, Turonisque Majoris Monasterii, ubi an. 1096 interfuit concilio habito ab Urbarno papa II, subscripsitque decreto pro S. Martino.

Ejusdem fere est temporis concilium Santonense quod celebravit Amatus. Concilium hoc in tabulis S. Joannis Angeriacensis, et S. Hilarii consignari docent Sammarthani. Sed tempus ejusdem indicat tabula Silvæ-majoris in qua legitur: « Terram de Doeria, etc., quam ecclesiæ Silvæ-majoris Helias princeps de Didonia cum uxore sua Avicia et filiis..... pro salute animarum suarum donavit, postea pignoravit abbas Malliacensis, nobis nescientibus; sed postquam rescivimus, facta proclamatione ab abbate nostro Achelmo in concilio Santonensi, recuperavimus..... judicio episcoporum et abbatum..... confirmato in manu D. Amati S. Rom. Ecclesiæ legati, Burdigalensis quoque Dei gratia archiepiscopi..... Actum est hoc an. Dom. Incarnationis 1091. » Eodem anno Urbanus papa magna pompa dedicavit ecclesiam Burdigalensem die 1 Maii, quamvis hujus dedicationis anniversaria solemnitas non eodem die, sed 21 Aprilis celebretur, forte ob concursum festi SS. apostolorum Philippi et Jacobi. Missas facimus dedicationem S. Saturnini Tolosæ et consecrationem majoris altaris Caroffensis, quibus præsens legitur his fere temporibus; uti et revelationi sanguinis Domini in eodem S. Salvatoris Caroffensis monasterio; et fundationi abbatiæ S. Mariæ de Rota cujus charta subscriptum ejus nomen præfert.

C Anno 1097 pergens in Hispaniam, Oscæ majus templum, post deditionem urbis a Mauris factam Petro Navarræ et Arragonum regi, consecravit, aut profanis Mahumetanorum ritibus pollutam lustravit, et reconciliavit vi Kal. Januarii, assistentibus Petro Oscensi, Fulcone Barcinonensi, Petro Pampelonensi, et Sancio Lascurrensi episcopis, ut memorat post Chronicon Malleacense Joannes Mariana De rebus Hispaniæ lib. x, c. 2. Non tacendum est eum suffragium tulisse in concilio Nemausensi habito iv Idus Julii, in quo Philippus I rex abstentus et excommunicatus ob Bertradam de Monte-Forti, Fulconis Andium comitis conjugem, raptam et ductam, vivente Bertha legitima uxore, post debitam satisfactionem, ad Ecclesiæ gremium revocatus est, ex eod. Chron. Mall.

Anno 1098 concilium celebravit Burdigalæ iv Nonas Octobris, ind. vi, cui subscribere Rolandus Dolensis archiepiscopus, Petrus Aginnensis, etc. Charta edita inter instrumenta col. 276, num. 14, plurima alia de illo nos docet. Finem dedit controversiæ inter decanum et canonicos S. Andreae, ac Fulconem abbatem monachosque S. Crucis, pro ecclesia S. Michaelis extra urbem super Garumnam; quam monachis adjudicavit, post datum ab abbate sacramentum de possessione. Chartam ea de re conscriptam damus, ad cujus calcem notatur annus Chr. 1099, Urbani papæ II, xii.

Mortem oppetiisse Amatum anno 1101 docent

Sammarthani, Lopesius, qui laudat Chronicon Malleacense, et alii. Lego tamen an. 1112 eum Uzerensi monasterio dedisse ecclesiam Sancti Vincentii de Barriaco. At pro 1112 legendum puto 1102. Certe anno hoc ecclesia Burdegalensis vidua erat, obeunte Amato archiepiscopo, ex charta quam edidit Beslius in historia comitum Pict., pag. 410. In charta S. Stephani de Vallibus donatio quædam legitur facta huic monasterio, per manus Amati archiepiscopi Burd. an. 1104, qua de re videndum in Reginaldo hujus loci abbate. Attamen Beslius exhibet in probatione Hist. comit. Pictav., c. 28, tabulam Angeriacensis monasterii, in qua legitur : « An. 1102, Paschali PP., Philippo rege Francorum, Wilhelmo duce Aquitaniæ, Ramnullo episc. Santonensi, Burdegala viduata pastore Amato archiepiscopo obeunte. »

A Anno 1103 Arnaldus successor Amati dicitur in Chronico Malleacensi. Itaque censemur Amatam animam efflasse anno 1101, die 22 Maii, aut an. 1102, quod videtur significari in Angeriacensi charta iis verbis : « Anno 1102..... Burdegala viduata pastore Amato archiep. obeunte. »

Sub hoc archiepiscopo Willelmus VIII, totius Aquitaniæ dux, multa dedit, seu potius jam ab aliis data confirmavit ecclesiæ Burdigalensi olim a Carolo magno, Ludovico Pio ejus filio, etc., ditatæ, tunc vero temporis miserabiliter dilapsæ; scilicet tertiam partem cameræ sive monetæ, seu etiam omnium teloneorum, et curtem-legiam..... et navim liberam ab omnibus teloneis. Cætera legi possunt in diplomate quod edidit Lopesius tertia parte Hist. c. 8, pag. 365.

AMATI

BURDEGALENSIS ARCHIEPISCOPI

EPISTOLÆ

I.

AD RADULFUM TURONENSEM ARCHIEPISCOPUM.

Ut concilio Burdegalensi intersit, et de Gervasio S. Savini abbate.

(J. SIRM. not. ad epist. 26 libri 1 Goffr. Vindocin., et MABILL. *Annal.* t. V, p. 313.)

AMATUS, Ellorensis episcopus, sanctæque Romanæ Ecclesiæ Dei gratia legatus, RADULFO, venerabili Turonorum archiepiscopo, salutem et omne bonum in Domino Jesu Christo.

Noverit vestra charitas, frater dilectissime, nos auctoritate Dei omnipotentis, omniumque legationis nostræ episcoporum, abbatum, principum consensu concilium Burdegalæ in octava sancti Michaelis celebrandum constituisse. Quapropter fraternam dilectione vos rogando admonemus, et apostolica auctoritate jubendo præcipimus, quatenus, recrastinatione postposita, cum omnibus suffraganeis vestris, ecclesiæque vestræ privilegiis ad concilium supradictum veniatis, ut consilio vestro solatioque causa Dei confirmetur, et Ecclesiæ vestræ justitiæ, pro qua hactenus magnæ diversæque contentiones exstiterunt, Deo annuente restituatur. Nos autem, si Deus permiserit, in reversione nostra de Britannia vobiscum loquemur, ut quidquid super his cæterisque negotiis vestris constituendum sit, Deo omnipotente tribuente salubriter ordinemus. Cæterum fraternitati tuæ notum fieri volumus, nos in ecclesia Sancti Savini, quæ sita est in pago Pictavensi, nuper fuisse, et ejusdem ecclesiæ abbatem in capitulo monacho-

B rum Simoniacum comprobasse. Cui apostolica auctoritate præcepimus, ut Pictavum iret, quatenus in præsentia nostra illius hæresis Pictavensi episcopo manifesta fieret, qui reatus sui terrore percussus, Pictavum ire renuit, et reverentia sui ordinis atque officii postposita, arreptis quibusdam ecclesiæ suæ reliquiis et ornamentis more furis aufugit. Proinde tibi præcipiendo mandamus ut si hujusmodi hominem in diocesi tua invenire poteris, capi facias, et Pictavensi episcopo cum prædictis ecclesiæ suæ spoliis reddas. Si vero illum cum spoliis non poteris reddere, saltem, si poteris, spolia redde.

II.

AD GOFFRIDUM ABBATEM VINDOCINENSEM.

C *Significat restitutam monasterio illius ecclesiam Oleronensem.*

(MABILL. *Annal.* V, p. 657.)

AMATUS, Dei gratia Burdegalensis archiepiscopus, sedis apostolicæ legatus, dilecto filio GOFFRIDO Vindocinensi abbati, et sibi commissæ congregationi, salutem.

Sicut charissimus filius noster Guillelmus Aquitanorum dux nos contristavit, cum ecclesiam S. Georgii, quæ est in Olerona, cum pertinentiis suis vobis abstulit, et Ebloni de castro Allionis dedit; sic nos lætificavit, cum ab injustitia sua respiscens, ablata vobis restituit, et donum quod venerabilis comes Andegavorum Goffridus de eadem ecclesia et aliis rebus in Pictavensi et Santonensi pago vestro monasterio fecerat, confirmavit.